

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četr leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljjo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Vošnjaka za Jugoslovane

(v seji državnega zbora 6. nov., po stenograf. zap.)

„Gospoda! Ako so vsi gospodje predgovorniki na onej (levej) strani visoke zbornice politiko voditelja naših vnanjih stvari bolj ali manj ostro obsojevali, zgodilo se je to sè stališča in iz nagibov, ki so mnogo oddaljeni od nazorov prave večine avstrijskih narodov, posebno od nazorov avstrijskih slovanskih narodov.

Tudi mi Slovani v Avstriji moremo izreči le svoje popolno nezaupanje o delovanji našega ministra vnanjih zadev glede njegove iztočne politike in jo moramo grajati, ker je v protivji s historičnim poklicem Avstrije, v protivji sè skupnimi interesi Avstrije in posebno še v protivji z interesi in željami dveh tretjin avstrijskega prebivalstva.

Ako le površno pregledamo vnanjo politiko, od početka vstaje v Bosni in Hercegovini, bode to zadosta dokazano; in ko bi pri tem morebiti govoril nekoliko ostrejšo in gorkejšo, pomislite, da pri reševanji iztočnega vprašanja gre za osodo več milijonov mojih bližnjih soplemenikov in da — kakor pravi slovanska prislovica — „kri nij voda“.

Ko so julija meseca lanskega leta kršćansko-slovanski prebivalci v Bosni in Hercegovini zopet zagrabil za orožje, da bi otresli neznosni turški jarem in si ustvarili človeka vrednejše življenje, ko so vstaši s klicem: svobodo ali smrt! drli v boj, je, kakor je umevno, tudi Slovanov v Avstriji, posebno Jugoslovancev, polastilo se globoko gibanje. To se je s tem bolj povzdigovalo, ko je vsled strašnih turških krutostij vsak dan po sto slovanskih rodbin s turškega ozemlja pribeglo na Avstrijsko, da si vsaj goli život reši pred turško surovostjo.

Naše sočutje se je tudi dejansko kazalo z nabiranjem denarjev in obleke v podporo pribeglih rodbin, katerim je vsega manjkalo; — tudi je hitelo s takrajne avstrijske granice več mladih ljudi, vžganih od istega navdušenja, svojim bratom v pomoč proti staremu dednemu sovražniku.

Avstrijska vlada je početkom kršćanskim vstašem v Turčiji nasproti — reče se lahko — dobrohotno neutralna bila in je v tem ustrezala željam ne le svojih lastnih mejašev, nego občnim terjatvam izobraženosti in človekoljubnosti. Vstaši so razvili zraven slovanske zastave tudi avstrijsko in so z živokli na avstrijskega cesarja šli v boj. V resnici se nadeje, ki so jih vstaši stavili na avstrijsko pomoč, nijso zdele neopravičene gledé na potovanje cesarjevo po Dalmaciji, ki se je malo poprej godilo, glede na sprejem vaških starešin iz Hercegovine pri avstrijskem

cesarji in glede na historične spomine avstrijske, katerih najsijajnejše so gotovo zagnanje divjega Osmanstva nazaj čez Savo in Donavo, in končno glede na tako mnogoštevilno slovansko prebivalstvo na Avstro-Ogerskem.

Takrat je bil pravi trenotek za Avstrijo, da bi se bila energično potegnila za kršćanske prebivalce v Turčiji, takrat bi bila celo oborožena intervencija Avstrije našla priznanje pri celej Evropi in bila bi se, kakor je znano, v sporazumljenji z Rusijo lahko izvela. A tako odločnega ravnanja nij poznala politika onega državnika, kateremu je v tem, tudi za Avstrijo tako osodopolnem času izročeno vodstvo vnanjih osod Avstrije. S početka dobrohotna neutraliteta Avstrije izpremenila se je kmalu v sovražno vedenje proti vstašem, in dočim so turške regularne in ne-regularne vojaške čete smele nekaznjene prestopati preko avstrijskih mej v Avstrijo, tukaj ropati po avstrijskih vaseh, pleniti in moriti avstrijske podložnike, so se vstaši, ako so stopili na avstrijsko ozemlje, takoj razoroževali, da, nekaj njihovih vodij se je celo zaprlo v notranjem delu Avstrije. Ko se je Avstrija na ta način čedalje bolj javila kot odkritosrčna prijateljica in pokroviteljica Turčije, ko sti se Srbija in Črnogora, ki sti velikodušno hoteli stiskanim bratom z orožjem v roci hiteti na pomoč, tako dolgo z diplomatičnimi umetelnostmi in celo žuganjem od tega dejanja zadrževali, da je Turčija mogla vse svoje armade v Aziji in Afriki prestaviti v Evropo — je tudi na južnej meji izgubila sočutje kršćanskega prebivalstva in si je Slovane v Turčiji, ki bi Avstrijo vedno morali smatrati za naravno podpornico in prijateljico, naredila za sovražnike.

Zares, gospoda, taka politika je več nego kratkovidna, ako se mladi in čvrsti narodi, katerim očividno pripada bodočnost balkanskega poluotoka, ako se ti narodi pehajo od sebe in se jim sovraštvo Avstrije kar naravnost vsiljuje, in vse to samo za to, da se država, ki je očividno na kraji pogubljenja, še nekaj časa nad vodo vzdržuje. Nespametno počenjanje! Turčija se mora in se bode podrla, in Turki bodo iz Evrope vrženi, ob našej južnej meji pa bodo vzdignile se kršćanske omikane države, naj se sedanji voditelj vnanjih zadev upira z rokami in nogami proti temu; naj nekdanji iztočno-nemški kulturonošec, gospod poslanec dr. Kuranda še tako emfatično slavi zmožnost življenja turške države, naj magari zeleno zastavo prorokovo tukaj na Dnaji razvije, in naj Magjari še tako hodijo na božji pot k novemu turško-magjarskemu svetniku Gül-Babi v Budi. (Pravo! na desnej.)

S čim pa je — vprašal bi gospoda po-

slanca dr. Kurando — Turčija še dokazala, da je življenja zmožna? Ko so divje turške čete pred petimi stoletji v Evropo prihrule in balkanski poluotok preplavile, bil je ta še kultivirana dežela z urejenimi državami sè srečnim, kršćanskim prebivalstvom in kraljestvi Bulgarija in Srbija sti se lahko ponašali s primerno višjo omiko.

Turki so takrat, kakor denes tudi še, hodili po deželah in so palili, ropali in klali in so lepi, cvetoči poluotok le prekmalu spremenili v puščavo.

Od takrat je preteklo pet stoletij, in vprašam vas, gospoda, je-li Turčija storila le en sam korak, da ustvari urejeno stanje, da ustvari kulturo, kakor se je bila razvila v drugih evropskih državah?

Kje ima šole, kje komunikacijske zavode, kje urejeno administracijo, kje sploh kako justico?

Pa čemu bi bile šole v Turčiji? Saj nij vede razen korana. Čemu ceste? Saj so kršćanski psi, da uprezajo svoje živinče, in če je treba tudi sebe pred voz oholega trinoga. Čemu administracija in justica? Kristijan je v Turčiji brez pravice, Turek si pa v sili uže naredi pravico z bodalom in pistolo. In vendar pravi dr. Kuranda, da je Turčija pokazala, da je zmožna živeti, ker je Srbijo strla, ker je Srbijo pohodila.

No, gospoda moja, ako velika država s tridesetimi milijoni in sè stoječo vojsko, ki šteje najmanj 200.000 mož proti dvema državicama, ki še dva milijona prebivalcev nemati in k večjemu s 6000 mož redne vojske razpolagati, in v boj le neizurjeno milico poslati moreti, ako taka velodržava, pravim po štirimesečnej krvavej vojski nij družega doseglja, kakor da je bila od Črnogore pri vsakej priliki do dobrega tepena in je v Srbiji le dve do tri milje globoko v deželo prodrla in k večjemu le šest ali osem kvadratnih milj zasesti mogla, ako je torej gospodu dr. Kurandi to znamenje življenjske zmožnosti Turčije, no, potem res ne terja veliko od zmožnosti življenja kake države. (Pravo! na desnej.)

Morebiti so pa po nazoru kulturonošca gospoda dr. Kurande strašne krutosti, ki so jih Turki delali v vstalih provincijah, tako dober dokaz za to, da je Turčija življenja zmožna?

Gospoda! Slavni angleški potovalec in misijonar Livingstone pripoveda v svojih spisih, da je enkrat prišel v Africi v pokrajino, kjer mu je zamorsko prebivalstvo, v paničnem strahu, pravilo, da se po onej okolici uže več let klati tiger, kateremu posebno tekne človeško meso in kateri je v dveh letih napa-

del in raztrgal 125 ljudi, da je bilo prebivalstvo vasij skoraj decimirano.

Ta tiger, katerega so ljudje nazivali „davlca ljudi“, si je v svojem okusu še izbiral, in je najraje otroke pa ženske napadal.

Prebivalstvo je Livingstonea na kolenih prosilo, naj ga reši te zveri. Livingstone je šel z ekspedicijo takoj na lov in posrečilo se mu je, davilca ljudi usmrtiti.

Da je bil pri tej ekspediciji kulturonosец dr. Kuranda, bil bi — stavim kaj — vskliknil: Pogledite vendar, kako je ta tiger z možen življenja, pustite ga, naj živi in še dalje davi! (Veselite na desnej.)

Da, pustite, naj Turek živi, pustite naj še naprej davi, naj vlamlja v mirne kmetske kočje, naj možé na kole, otroke na bajonet natika, žene in devojke skruni, ter je potem odpelje na trge za služne ali pa v harem.

Gospoda! Pripovedati vam hočem samo eden izgled izmed mnogih turskih zverskih činov.

Batak je prav lepo mestice v nekej stranski dolini Balkana in ima kakih 6000 obrtnih, mirnih, krščankih Bulgarov in noben človek v tem mesticu nij mislil na upor, jedva da so tam slišali, da je po nekaterih krajih Turčije nemirno. Pa so v maji t. l. turške druhali in mej njimi tudi regularno vojaštvo prodrli v to dolino, obkolili mesto, da pač nihče ne bi mogel uteči, potem po so je zapalili na vseh koncéh. Potem pa so planili Truci v mesto in grozovito klanje se je pričelo mej prestrašenim prebivalstvom.

Možé so kmalu pesekali, nad 2000 žensk in otrok pa je bežalo nekaj v cerkev, nekaj pa na pokopališče, ki je okolo cerkve in obzidano. Črez te uboge, obupane ljudi, ki so bili brez pomoči, so planile turške pošasti ter so klale tako dolgo, da je zadnja teh ubogih krščanskih stvari v strašnih mukah izdihnila dušo. Cerkev so zapalili in pod njenimi razvalinami so zakopali ženske in otroke, ki so bili v njej. Od vseh 6000 prebivalcev si jih je samo 48 rešilo življenje. Ko je angleški konzul 14 dnij pozneje obiskal kraj, kjer je poprej stalo to cvetoče mestice, otrpnila mu je — tako pripoveduje sam — kri po žilah, tako groza ga je bilo tega prizora. Več čevljev visoko so ležala trupla žensk in otrok še nepokopana na pokopališču, na odprtem prostoru pa so bile postavljene cele skladanice krščanskih glav, katerim so Turki vsakojake nagnjusne reči vteknili v usta. Naj se mi ne trdi, kakor sem to čul iz ust gospoda poslanca barona Zschoka, da se take krutosti godé v vsakej domačej vojski. Krutosti, kakoršne doprinaša Turčija še danes uže 500 let sem, take krutosti so, hvala Bogu, v zgodovini ostalega človečja nezaslišane! (Pravo! pravo! na desnej.)

Kako se pa avstrijska politika vede proti tem turškim krutostim! Smo-li čuli kedaj iz ust naših državnih voditeljev kako besedonedopadljivi ali graje proti Turkom, kako krepko besedo v korist ubogih, krščanskih prebivalcev? A kako moremo energičnega delovanja pričakovati od politike, ki se brez odločnega cilja ziblje sem ter tja, čisto po volji onega državnika, ki je ravno na čelu vnanjega urada. Dočim vse velike države v Evropi, Nemčija, Rusija, Francoska, Angleška, Italija težé po jasnih ciljih v svojej notranjej in zunanjej politici, po ciljih, ki se ujemaajo z željami in potrebami njihovih narodov, dočim sta dakle tam pri velikih

političnih akcijah vlada in narod složna, in torej tudi narodi o potrebi za vsako žrtev pripravljeni, je Avstrija v svojej politiki enaka ladiji, ki nema kompasa in katere krmilec je na pol slep.

Kateri cilj pa ima sedaj vnanja avstrijska politika?

Slišali smo iz ust ministerskega predsednika in uže tudi prej večkrat od nj. ekselencije ministra vnanjih zadev, da je cilj vnanje avstrijske politike ohranjenje miru in poleg tega zboljšanje položja krščanskega prebivalstva v Turčiji. Nekaj dnij sem beremo sicer — in reči moram, da strmim zaradi tega — v oficijoznih listih še kot tretji cilj avstrijske politike: celoskupnost Turčije. Ker pa po mojem nazoru ohranjenje celoskupnosti Turčije z uvedanjem resničnih reform in vzdržanje zelenega miru tako nekako soglasuje, kakor želja Badencev, ki so hoteli napraviti republiko z nadvojvodom na čelu, in ker se tudi v ministerijalnem objavljeni ne nahaja takega pasusa, imamo bržkone tukaj opraviti z ono oficijozno piščalko, katere čivkanja noben razumen človek ne smatra za ozbiljno. Ostaje dakle kot zadnji cilj avstrijske politike ohranjenje miru in izboljšanje položja krščanskega prebivalstva v Turčiji. Sredstvo do teh namenov naj bi bila trocesarska zveza. Ta alijansa, ta zveza treh najmogočnejših držav srednje in iztočne Evrope bi zares, ako vse države pošteno mislijo, mir svetovnega dela vseh pretečih vojsk lahko obvarovala in v Turčiji ono tako potrebno redno stanje ustvarila.

Da je zveza mej Nemčijo pa Rusijo odkritosrčna, to bode priznaval vsakdo, kdor je zgodovino zadnjih treh desetletij s paznim očesom spremljal. Nemčiji se nij bilo treba kesati iskrenega držanja zveze z Rusijo, in Rusija zopet je zato, da je v najodločilnejšem trenutku nemške osode hrbet Prusije varovala nameranih napadov znanega importiranega državnika, dobila od Nemčije svobodno roko v orientu.

V to zvezo je Avstrija kot tretja stopila. Avstrija storivši ta korak morala bi tudi svoje dejanje in nehanje uravnati po namerah te zveze in se je pošteno in iskreno držati.

Kako ulogo pa igra Avstrija, odkar je stopila v trocesarsko zvezo napram drugima dvema državama? Gospoda! Nij treba, da bi bil človek diplomat po poklicu, nij treba, da bi bil posvečen v kulisne tajnosti diplomacije, treba le, da gleda fakta, pa se bode prepričal, da se mora vedenje Avstrije v tej zvezi imenovati več ko dvomljivo. Saj je prvi poskus avstrijske diplomacije meril na to, da se vseje nezaupanje mej Rusijo in Nemčijo, in ko se je ta poskus, kakor se drugače nij moglo pričakovati, popolno spesnil, doživeli smo ne ravno tolažljivo kovarsko igro v Carigradu, avstrijsko diplomacijo vedno za angleško, težéčo, da meče polena pod noge ruskej in nemškej, v vseh velikih vprašanjih složnej diplomaciji se zarotami v serailu, z odstavljanjem sultanov itd. in da Turčiji v njenem upiranju poguma daje.

Zares, voditelj vnanje avstrijske politike je hotel in hoče še biti zavornica v trocesarskej zvezi in hoče za polumesec kolikor se da dobička narediti. To je morebiti pač magjarska politika, avstrijska pa nij bila nikoli in ne bo.

Ko se je uže ves svet davno prepričal, da Turčija naglo propada, in da

mora naravno prav kmalu razpasti in zdrobiti se, nahaja se vedno še avstrijsk državnik, ki hoče vzdržati celoskupnost Turčije in porabiti avstrijsk denar za brezumni namen, da se Osmanstvo še naprej ohrani v Evropi. Vse te diplomatske šušmarije pač razpad Turčije lahko za nekaj časa odrinejo, a zamotanje se s tem le množi, in sovraštvo trpinčenih krščanskih prebivalcev v Turčiji napram onim državam bo le še večje, ki to neredno stanje še vedno pospešujejo in hočejo, da dalje traja.

In ravno našo avstrijsko diplomacijo še — in zdi se mi, da ne po krivici — dolži, da se v skrivnem sporazumljenji z Angleško najbolj upira radikalnim spremembam v Turčiji. Za daljno Angleško je končno lahko vse eno, ali imajo krščanski narodi v Turčiji zanjno sočutje ali mrzenje. Drugače pa je z Avstrijo. Od naše najjužnejše meje, na južni rti Dalmacije, preko celega juga do Rumunije, torej v Hercegovini, Bosni, Srbiji, Bulgariji in v enem delu Tesalije in Albanije živi 8 do 10 milijonov krščanskih Slovanov, katere vse ta politika odvrča od Avstrije in jih nagiba k sovraštvu do nje; in vendar bodo po razpadu osmanskega vladanja baš ti narodi tam naredili nove kulturne države, nastale bodo krščansko-slovanske države. Tu mora pač najjednostavnejši politik izpoznati, da je Avstrije turkoljubna politika pogubonosna, in da bi bila Avstrija v lastnem pravem dobičku imela ostati na onem stališču, katero je početkom zavzemala, ako hoče, da si s prijateljskim vedenjem proti krščanskim prebivalcem v Turčiji preskrbi zanaprej prijazne sosedne države ob južnej granici.

Ako njeg. ekselencija gospod ministerski predsednik v svojem odgovoru na interpelacijo, od nas njemu stavljeno, odgovarja, da Avstrija ne tira politike po plemenih, moram si izrek dovoliti, da na to odgovorim, da država nij idealno bitje, da plemena delajo državo, in da mora ona politika, ki bi bila tako zaslepljena, da ignorira interese lastnih narodov, privedi državo do pogina. (Klici na desnej: prav dobro!)

Ako sicer slavna vlada ravno tako odločno objavlja, da Avstrija ne tira politike po narodih, kako pa je potlej to, da smo mi Slovani Avstro-Ogerske izročeni nekaj nemškej ustavovernej, nekaj pa magjarskej gospodovanja-željnosti, kako je to, — da nas vedno žalijo v naših narodnih pravicah, da nam krajsajo politične, in nas šikanirajo, da ravnajo z nami kot z „inferiore Račen“, ker smo vendar sicer dosta dobri, da nosimo na plečih bremena monarhije, in sicer velika, in morda njih večji del? (Pravo! na desnej.) Dokler bode Avstrija v svojem notranjem trpela taka zla, tako dolgo se ve da nij zmožna za večje akcije na ven. Tem nujnejše torej je za-njo, da se pošteno in odkritosrčno oklene tricesarske zveze, ker je ravno to najsigurnejši porok za ohranjenje miru in ustanovljenje urejenega stanja v Turčiji.

Bosno bi Avstrija se ve da le takrat smela zasesti, ko bi druga dva zaveznika bila s tem zadovoljna. Kar se vtelesenja Bosne, to je aneksije te dežele k Avstriji tiče, bilo bi to za deželo, ki je pod turškim gospodstvom tako zaostala, res koristno, ko bi se mogla priklopiti kulturnej državi in dospeti tako v kratkem k urejenemu stanju. Na drugej strani moramo se pa vendar tudi na to

ozirati, da prebivalstvo Bosne nij blago, ki nema gospodarja, da se mora tudi njo poslušati, da-li hoće zjediniti se z Avstrijo, ali hoće kako priklapljenje sploh, ali će hoće ustvariti svojo državu. Tudi se ne da tajiti, da ima do Bosne in Stare Srbije iz narodnih razlogov prvo in najstaršo pravico srbsko kraljestvo, kakor Črnagora do Hercegovine. Srbija in Črnagora sti šli iz usmiljenja do svojih kršćanskih plemenskih bratov v boj proti veliko moćnejšem sovragu, in akoravno se je mala Srbija morala se svojo neizurjeno milično vojsko po već krvavih bojih umeknuti turškej vojnej moći, katero je Turčija iz treh delov sveta skupaj zdrevila, si je vendar zaradi svojega požrtvovalnega obnašanja za kristijane v Srbiji pridobila hvaležnost ne samo celega Slovanstva, nego i celega kršćanstva. (Pravo! na desnej.)

S teškim srcem mora avstrijski domoljub gledati v bodočnost našega cesarstva. Uže se je magjarski vpliv polastil ne samo notranje, nego i zunanje politike. Vsa ta ustavoverna stranka s svojimi momentanimi uplivi in moćjo, da, vsa ta vlada je odvisna od milosti Andrassyeve. (Pravo! na desnej, ugovarjanje in veselost na levej.)

In kam pa žene ta magjarizem v vnanjeji politiki? Saj vendar vsak dan čitamo v magjarskih listih poziv k vojski proti Rusiji, in dunajska žurnalistika, namreč takozvana ustavoverna, katere skoraj neverjetno korupcijo je ranjki profesor Wuttke v celej njenej ciničnej nagosti tako neprizanašalno odkril, ta žurnalistika se odlikuje v enomer z najpodlejšim psovanjem proti nam Slovanom, in ščuje gotovo na parolo iz Pešte javno in sistematično proti Rusiji.

Gospoda! Vojska Avstrije proti Rusiji, kakor se v nekaterih peštanskih in, kakor se vidi, tudi v dunajskih krogih namerava, taka vojska, ki bi se le za to podvzela, da se vzdrži celoskupnost Turčije — druge diferencne točke mej Avstrijo in Rusijo si pač ne moremo lahko misliti in je ne poznamo — vojska Avstrije proti Rusiji za Osmanstvo in proti življenskim interesom kršćansko-slovanškega prebivalstva v Turčiji bila bi sramota za celo še kršćansko čuteče prebivalstvo Avstrije, bila bi **udarec v obraz šestnajst milijonom avstrijskih Slovanov**, to bi bilo začetek konca Avstrije. (Pravo! na desnej.)

Za resnične interese skupne Avstrije bodemo tudi mi avstrijski Slovani, kakor dozda tudi za naprej veseli z blagom in krvjo pripomogli. Saj vendar upamo, da pride končno čas izpoznanja za one, katerim mora na obstanku Avstrije najbolj ležeče biti; saj se vendar zavedamo, da ne terjamo nič krivičnega, nič, kar bi ugovarjalo interesom Avstrije in njenih neslovanških narodov, in da nikakor ne mislimo težiti po prevagi ali gospodovanju v državi. Mi avstrijski Slovani hoćemo le kot bratje z enakimi pravicami v hiši Avstriji živeti, mi le **noćemo, da smo vedno in vedno le na steno pritiskani**.

Avstrija stoji zopet na razpotji svojih osod. Naj bo znana historična sreća Avstrije tudi ta pot večja, kakor je menda ročnost in previdnost njenih državnika! (Pravo! pravo! na desnej.)

Jugoslovansko bojišće.

General Černajaev je od vojske iz Deligrada in Čuprije 8. novembra poslovil se in v Beograd prišel, pozdravljen od kneževoga adjutanta in od oddelka kneževoga straže. Poročajo, da je bolan in da v Rusijo otide za nekaj časa, mej tem bode Horvatović prevzel glavno poveljništvo. Nij čuda, če je vrli mož po tolikem trudu in tako velikanskih skrbeh obolel. Pred odhodom je deputaciji ruskih oficirjev govoril in rekel, da je Srbija sama proti turškej presili slovanstvo stvar branila, a to je le prvi akt velike orijentalne drame.

Zavoljo zaznamovanja meje ali demarkacijske linije mej vojskami so baje uže prepiri v Črnej gori in Srbiji. Turki nijso zadovoljni s ponujanimi pogoji.

Iz Zadra se poroča, da so turški naredni vojaci, baši-bozuki pri Arzanu prestopili avstrijsko mejo in hišo Avstrijca Mijsa Bricole zažgali. Vojaki so jih zapodili.

Turki se v Aleksincu pripravljajo na prezimovanje, dokler traje premirje. Velikanske težave jim dela slab pot in sneg in mraz, ker ne morejo lahko živeža in obleke dovažati. Brez dvombe se bodo v turškem taboru čez zimo mej Azijati hude boleznj izlegle.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. novembra.

Kako sta v *državnem zboru* pravo zadela, prav v črno piko ustrelila obadva slovanška govornika, naš dr. Vošnjak in moravsko-češki dr. Fanderlik, ko sta v imenu Slovanov, v imenu nas 16 milijonov Avstrijcev rekla, da mi ne maramo ni vojske ni sovrastva z Rusijo, kjer naši slovanški bratje žive, — to je zdaj iz vseh dunajskih časnikov vidno, ker vsi so divje jezni na ta dva poslanca. Dobro znamenje!

V seji 7. nov. je bila debata o orijentalnem vprašanju končana. Govorila sta generalna govornika, Greuter za desnico in dr. Herbst za vladajočo nemško stranko. Prvi je dokazal, da ima Avstrija zgodovinsko pravico do Bosne. (Njegov govor bomo še v obširnem izpisku priobčili.) Drugi je govoril zoper Rusijo in zoper aneksijo. Obračal se je najbolj zoper Hohenwarta.

V *hrvatskem* saboru je Živković priporočal, da bi se Hrvatje učili — magjarskega jezika! Popovič je konstatiral žalostno istino, da se Hrvatska odmika od Slovanstva. Kamenar opominja, kaj bi bili Hrvatki predniki rekli, ko bi bili Živkovića slišali. Zastopnik Šasić pravi, da krajina naj se tako dolgo ne združi s Hrvatsko, dokler je ta v magjarskih rokah. On pravi, da Hrvatje so bili le v miru tepeni ne v borbi zoper Magjare.

Vnanje države.

Iz *Carigrada* nij nič jasnega še. Ignatiev ima vendar še vse diplomate v žaklji. Angleži zopet intrigirajo in na nemoćej podlogi celoskupnosti Turčije delajo načrte za konferenco in jo drugim velesilam ponujajo. Rusija tega ne bode sprejemala.

Grški kralj se je v Atene vrnil in je bil navdušeno od naroda sprejet. Agitira se hudo za grško vojsko s Turki.

Turčija si je naredila nov papirnati denar in sicer prav veliko papirja. Ali še Turki nećejo to jemati za denar. Dubrovniški turški trgovci nijso hoteli plaćila v tem denarju prevzeti. V Mostaru so nekateri rajši štacune zaprli.

V *nemškem* zboru je vodja klerikalcev, Bavarec Jörg — kakor v naših nemških časnikih beremo — govoril zoper nemško-rusko zvezo, ker ona bi imela, djal je, le potem kako veljavo, ko bi Nemćija hotela osv-

jiti in priklopiti si nemške provincije Avstrije! Govornik dalje izpove, da je Bismark rekel mej štirimi očmi, da prvo vojno ima Nemćija z Rusijo. Jörg pa še ne verjame, da je strćenje slovanškega plemena z nemškim uže blizu.

Dopisi.

* * **Beograd**, 7. novembra [Izv. dop.]

Od kao je započel sadanji srpsko-turski rat, evropska štampa postala je pravo trkalište najprijavijih strasti, koje su u prvome redu naperene protivu Slovena u opšte. Ali svi ovi nasrtaji netreba da pokolebaju čvrstoću duha slovanškog. Sloveni su do sada pobjedivali i veće neprijatelje, toli da neće pobediti gomilu prodanih duša, koji u svoj pakosti prosiplju jad protivu svega onog što je izraz duha Slovanškog.

Sadanja borba srpskoga naroda sa divljim i besomućnim hordama turskim, istakla je srpski narod na sami udarac gde najgušće padaju neprijateljske strele.

Srbi su bili junaci da zaustave i jare poplave neprijatelja, pa će zato doleteti i sadanjim napadajima.

Ovih dana bilo je i suviše mnogo govora o dogodjajima, koji su se desili na bojištu. U celome tome govoru vrlo je malo istine.

Telegrami proneli su glas: da je osvojen Kruševac, da je napušten Deligrad, da je otišao Černajaev iz Srbije i stotinu još drugih besmisleca. Od svega toga nije ništa istina. Tu sam već javio, da je na Djuniska utvrđenja napala turska sila od 60.000 ljudi. 29. proš. mes. naša vojska, odličnom radnjom naše artiljerije potisla je neprijatelja, a sutra dan neprijatelj ponovi svoj napad i Horvatović morao je da se u severnom pravcu ka Kruševcu povuče za 2600 metara.

Naša vojska nije u ovom boju pobjedjena. To najbolje svedoči ta okolnost što Turci nijsu mogli da zauzmu Kruševac, i ako su snažnim napadom pokušavali to 1. ovega meseca, kad im nije ispalo za rukom da udju u Kruševac posle toliko potrpljenih žrtava 3. ovega mes. napadnu sa Prčilovice na Aleksinac. 80.000 nizama, naoružanih najboljom sistemom, ostraguša-sistem Snyder i Henri-Martini — najsavršenijom artiljerijom, a predvodjeni najboljim Engleskim i Francoskim oficira, sva ova sila napala je na 8.000 srpskih vojnika. Naša je vojska sve činila što joj dužnost bješe, ona se hrabro borila, kad već nije mogla da odole sili neprijateljskoj u najvećem redu povukla se pod zaštitu utvrđenja deligradski. Tada je ostao Aleksinac bez zaštite u koji je ušao neprijatelj. Ovi krvavi bojevi, koji su se desili kod Djunisa i Aleksinca u tečaju ovega meseca, služice uvek na čast srbskome oružju i na slavu srbskome imenu. Ako nam to i nepriznaje danas pakosna Čivutarija, to nam neće a i ne muže odreći istorija.

Deligradska vojska podeljena je sada u dva dela: jedan deo otišao je vojci timočkoj a drugi ostao je kod Deligrada.

Čitavcima vašega lista biće poznato da je Porta pod pritiskom Rusije pristala na premirje za dva meseca. Ovo vredi kako za Srbiju i Crnu goru tako isto i za sve ustanike u Bosni, Hercegovini i Staroj Srbiji.

Što se tiče vlade Njegove Svetlosti knjaza Milana, ja vam mogu reći: da ona i nepomišlja na mir, sve dotle dok neizvojuje slobodu svoj braći, zarad koje je ovaj narod i ušao u

rat. Svi oni, koji trube o miru, nepoznaju ni malo raspoloženost na merodavnom mestu ovdje u Beogradu.

Ratna spremanja čine se danas u mnogo većim srazmerama nego u samome početku ovoga rata. To sve pokazuje, da smo mi i danas, posle četiri meseca ratovanja tek u početku onoga velikog rata, koji će rešiti potonju sudbu jugoslovenskih naroda.

Što se same sprema za produženje rata tiče, ja ću vam samo nešto kao dokaz da pomenem. Ovih dana poslato iz ovdašnjeg grada 40.000 oka željeza u Kragujevac, da se u tamošnjim livnicama liju granate. Majdan u Krupuju daje mesečno 20—25.000 oka olova. Zimnje haljine šalju se neprestano na Deligrad.

5110 komada zimnjih aljina što je za našu vojsku kupio i poklonio general Černjajev, stigli su pre nekoliko dana u Beograd i poslani su vojsci na Deligrad.

Kad je već reč o generalu Černjajevu, moram da primetim: svi glasovi da između naše vlade i Černjajeva postoji kakvo nespozumljenje, nemaju nikakva osnova. Tako isto i glas da je minister vojni Nikolić, davao ostavku. Za generala Protića mogu vas uveriti da on nije načelnik štaba moravsko-timočke vojske, već general Dimitrij Doktorov.

Dobrovoljci iz Rusije dolaze svaki dan. Ovih dana došao je knjaz Kutuzov. Njemu je poverena komanda nad jednim delom kozaka. Tako isto i knjaz Obolenski, i on je komandant konjice.

Najnoviji glasovi iz Bosanske krajine konstatuju da ustanici pod pukovnikom Despotovićem stoje vrlo dobro. Glavni stan ustaničke vojske nalazi se kod Skoplja (jugozapadni deo Bosne.)

Sva rezerva iz sviju okruga Srbije već je krenuta. Beogradska rezerva već je otišla na Deligrad. Ovo je ponajviše artiljerija, a ostali delovi vojske krenuće se svi do 27. ov. mes.

U mogućnost mirnoga poravnenja između Srbije i Turske ovde niko ne veruje.

Hoće li Rusija ući u akciju to je pitanje, ali Srbija mora — naprej.

Domaće stvari.

— (Prof. Šuklje — predstavlj.)

Deželni odbor je, poslužavajući se svoje ustavne pravice, predlagal dva uda između učiteljstva za deželni šolski svet, mej tema profesorja Šukljeja, moža izvrstnoga po svojem znanju in značaju. V šolski svet nij bil imenovan, menda zavoljo tega ne, ker so lažnjivi ljubljanski dopisniki brž na njega pali z raznimi lažmi (ljublanski „Tagblatt“ je bil prisiljen pred sodnijo tiste laži preklicati). Včeraj pak je dobil dekret, da je na ljubljanskej gimnaziji odstavljjen in da more na dunajskem Novem mestu službo prevzeti. Opomenimo še, da je g. Šuklje uže pol leta na nogi tako bolan, da nij transportabel. Več o tej aferi se bode še govorilo.

— (Iz Gorice) se nam 8. nov. piše: Denes je volilo ital. veliko posestvo. „Izončeva“ stranka je vse žile napela zoper dr. Pajerja, o katerem je v denašnjeji številki „L' Isonzo“, ki je prav zarad volitve uže ob 9. uri zjutraj izšla, vse mrgolelo, namreč najstrastnejših napadov; opravičenih ali ne, to nas malo briga. Izmej 157 volilcev se je udeležilo volitve osobno in s pooblastili samo kakih 80. Glasovi so se

cepili mej kandidate dveh strank, kateri so bili po vseh mestnih oglih proglašeni. Zmagali so dr. Pajer (45 glasov), Nikolaj Benardelli (46), grof Leop. Strassoldo (45), vsi dosedanji poslanci proti kandidatom „Izončeva“ stranke: dr. Vercegnassi (43 glasov), vpokojeni sodn. svetovalec pl. Claricini (43) in dr. Vicentini (38). Vse kaže, da ostane v prihodnjem dež. zboru skoro vse pri starem in tudi v deželnem odboru teško, da bi se kaj premenilo.

— (Slovensko gledališče) je denes v petek. Predstavlja se igra „Cigan“. Igra je s petjem v 5 podobah. Godbo jej je zložil društveni kapelnik, gosp. Stöckl, in čujemo da je prav dobro izpala, nastopil bode tudi zbor, ter je kupletov v izobilji. Nadejamo se torej, da bo hiša polna. Prihodnja predstava bo v nedeljo 19. t. m.

— (Za blazne) ali bolnike na umu, ki so boljšega stanu, je v norišnici na Studencu pri Vevčah pod Ljubljano napravljena posebna soba z lepim pohišjem. To se nanašnja onim, kateri želé, kacega tacega bolnika v norišnici bolje oskrbljenega imeti. Pogoji zarad sprejema in plačila se izvedo pri opravištvu deželnih dobredelnih naprav v Ljubljani.

— (Mlad goljuf.) Te dni je v Ljubljani pri nekem branjevcu mlad dečak, kakih 14 let star, izdal dvajsetico, ki jo je sam vliil. Nek ključar je potem dečka, ki je baje v realki, policiji ovadil, in ta je našla pri njem modele iz gipsa in veliko svinca. Pomagalo je mlademu ponarejevalcu več — otrok.

Razne vesti.

* („Pereat“ magjarskim študentom.) Rektorju peštanske univerze je bil 27. okt. sledeči dopis iz Berlina izročen: „Vsa študentska društva v Berlinu izrekajo denes v soboto na podlagi jednoglasnega sklepa softam v Pešti za njih perfidno obnašanje in njih barbarične tendence burni: pereat!“ To naj bode hrvatskeje starčevičevske mladini v — izgled.

Poslano.

Vsem prijateljem in znancem, od katerih se mi pri odhodu iz ljube Ljubljane v Dalmacijo nij bilo mogoče osobno posloviti, za slovo po tem potu kličem srčni: vajte et favete! V Zadru 7. nov. 1876.

Nikolaj Zic.

Tuji.

8. novembra:

Evropa: Fratoli iz Loke. — Erlambio, Stefanopilo iz Trsta.

Pri Slonu: Zorzi iz Ogerskega. — Fattur iz Reke. — Alvan iz Italije. — Železnikar iz Tržiča. — Stein iz Trsta. — Moritz iz Trebiža. — Rozman iz Rakitne.

Pri Maliji: Rež iz Dunaja. — Zechner iz Brežic. — Glücksthal iz Dunaja. — Lenase iz Dolenjskega. — Pez iz Kranja. — Horaček iz Čeromlja. — Schmidt iz Dunaja.

Pri Zamorci: Menzinger iz Dolenjskega. — Golč iz Gradca.

Dunajska borza 9. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)		
	63 gid.	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	68	10
Enotni drž. dolg v srebru	111	50
1860 drž. posojilo	840	—
Akcije narodne banke	147	30
Kreditne akcije	122	95
London	9	83 1/2
Napol.	5	88
C. k. cekini	106	50

Učenec

s potrebnimi šolskim i spričevali se sprejme takoj za specerijsko kupčijo v Ljubljani. Hrano in stanovanje ima prosto. — Kje, pové iz prijaznosti opravištvu „Slov. Naroda“. (352—2)

Vsem bolnim noč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesciera du Barry

v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslenih i otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živecih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlatožilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šunenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, slušanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenca in je boljše nego dojničino mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišči v Mariboru, zdravilnega svētnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Bréhan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Na Dunaji, 13. aprila 1872.

Prešlo je uže sedem mesecev, odkar sem bil v brezupnem stanju. Trpel sem vsled prsnih i čutničnih bolečinah, in sicer tako, da sem od dne do dne vidno gnil, in to zaprečilo je dolgo časa moje študije. Čul sem od Vaše čudapolne Revalesciera pričel sem jo rabiti in zagotovim Vas, da se čutim po mesečnem užitku Vaše tečne in okusne Revalesciera popo nem zdrav, tako, da brez najmanjšega tresenja morem zopet pisati. Zaradi tega priporočam vsem bolnim to primerno prav cenó in okusno hrano, kot najboljši pripomoček, ter ostanem Vaš udani

Gabriel Teschner,

slušatelj javnih višjih trgovskih šol.

Pismo visoko plemenite markize de Bréhan.

Neapel, 17. aprila 1862.

Gospod! Vsled neke bolezni na jetrah bilo je moje stanje hujšanja in bolečin vsake vrste sedem let sem strašno. Nijsem mogla niti čitati niti pisati, tresle so se vse čutnice na celem životu, slabo prebavljenje, vedno nespanje, ter sem trpela vedno na razdraženji čutnic, katero me je sem ter tja preganjalo in me ne jedni trenotek na miru pustilo, in pri tem bila sem melanholična najvišje stopinje. Mnogi zdravniki poskusili so vse, brez da bi moje bolečine zljajšali. V polnej obupnosti poskusila sem Vašo Revalesciera in sedaj, ko jo uživam tri mesece, zahvaljujem se bogu. Revalesciera zasluži največje hvale, pridobila mi je zopet zdravje in me stavila v stanje, da morem moje društveno pozicijo zopet uživati. Dovolite gospod, zagotovljenja moje prisrčne hvaležnosti in popoinega spoštovanja.

Markize de Bréhan.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici in tiščanji v prsih.

Revalesciera je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslenih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, ko pri zdravilih.

V plehastih puščah po pol funta 1 gold, 50 kr., 1 funt 2 gold, 50 kr., 2 funta 4 gold, 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

Revalesciera-Biscuits v puščah in Revalesciera-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gid, 50 kr., 24 tas 2 gl.

48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu sa 120 tas 10 gl.

Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih. V Ljubljani Ed. Fahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Reki pri lekarju J. Prodamu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviću, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschju, v Zadru pri Androviću. (48)

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.; nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

sé železnim jodirom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(53—28)

Gabriel Piccoli,

lekar, na dunajskeje cesti v Ljubljani.